

Opazke.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Torrente, 12. Vsak list mora biti frankiran. Rokopisi se ne vračajo.

Inzerati (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 nov.

Naročnino, reklamacije in inzerate prejema upravništvo, ulica Torrente 12.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Edinost.

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1 uri popoldne.

Cena z a vse leto s prilogo 7 for., za pol 3 for. 50 nov., za četrt leta 1 for. 75 nov. — Edinost brez priloge stane za celo leto 6 for., za pol leta 3 for., za četrt leta 1 for. 50 nov. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu, v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

»V edinosti je moč.«

Proračunska debata v državnem zboru.

(Dalje.)

V prvo nam gre toraj dokazati, da imajo tudi poslanci drugih kronovin, posebno pa Slovenci, pravico mešati se v zadeve Trsta in še posebno v zadeve Slovanov, v primorskih deželah živčih. Mi nismo centralisti, ali zdrava pamet nas uči, da ne bi bilo niti treba skupnega parlamenta, ako bi se moral vsak poslanec omejiti v svojih govorih le na zadeve kronovine, v katere je bil izvoljen; tako načelo bi se dalo kmalo dovesti ad absurdum, kajti na vse zadnje bi se lahko velelo, da poslanec se ima brigati le za okraj, v katerem je bil izvoljen. Sicer pa je taka omejitev tudi proti izrečnim določbam naše ustave.

Kar se pa tiče Trsta, to mesto zahteva od vse države toliko žrtev, ono je tudi glede trgovine za vso državo take važnosti, da je skoro sveta dolžnost vsacega pravega avstrijskega poslanca, da se briga za ta vrata na morje naše velike države, in gotovo bi bile tržaške zadeve jako slabo zastopane, ko bi se imeli za Trst brigati le Burgstaller, Luzzatto in pa njihovi prijatelji.

Vsak dober avstrijski poslanec ima tudi pravico tirjati, da se v Trstu ne uganja politika, ki je nasprotna avstrijskim interesom, in ko bi bili v Trstu vsi zaslepeli — potem bi se po teoriji onih gospodov moralo pustiti, da slepec slepeca vodi. Mešanje slovenskih poslancev v zadeve primorskih Slovencev je opravičeno tudi iz stališča narodnega prava.

Kranjski in mi Primorski Slovenci smo eden narod, prav tako, kakor so istrski in tržaški Italijani tudi eden in isti narod.

Na podlagi narodnega prava, katero italijanski pisatelj in filozof Mamiani tako natančno razločuje, imamo torej pravico in dolžnost, da skupno skrbimo za razvoj naše narodnosti in ako mogoče tudi za politično združenje. Zadnje je tudi na našem narodnem programu, katerega hočemo naravno izvesti v postavnih mejah; dokler pa se to ne izvrši, imamo baš pravico zahtevati narodno avtonomijo, kar pomenja toliko, kakor da se nobena druga

narodnost ne sme vtikati v čisto narodne zadeve druge narodnosti. Do te avtonomije mora v Avstriji priti, ker drugače niti izvedljiv program sedanje vlade. Tega pa mi tržaški Slovenci ne bi nikoli mogli doseči, da nas ne podpirajo drugi naši bratje, in ako bi nas oni prepustili tržaškemu lahomu, da nas oni poitalijančujejo. Poitalijančevanje pa je poleg pregreška proti narodnostnemu pravu, tudi pregrešek proti državi samej, ker po poitalijančevanju bi se razširilo narodno pravo narodnosti, katera ima v mejnej državi na milijone bratov, ki teže na izvršitev narodnega prava do skrajne pičice, kar pa ni mogoče na podlagi nobenega prava — dokler so tukajšnji Italijani pomešani s Slovani in dokler so Slovani v teh mejnih deželah celo v večini. Uprav tega stališča mi niti ne moremo smatrati za pravega patrijota onega, kateri teži za tem, da se slovenski element v Primorju popolnoma zatne.

V ostalem pa se čudimo tudi nedoslednosti obeh imenovanih tržaških poslancev, kajti ona sta se uprav v tistem hipu skoraj potožala za Italijane v Istri, Dalmaciji in v Tridentu, ko sta namreč zahtevala italijansko univerzo v Trstu, ko sta slovenskim poslancem iz Kranjske hotela prepovedati vsako potezanje za narodno interese svojih rojakov, na Primorskem živčih.

Doslednost v izjavah diči moža, zastopnikom v parlamentu pa je doslednost prva lastnost, ker ljudski zastopnik ne bi se smel smešiti s tem, da danes zagovarja to, kar je včeraj oporekal. Sicer pa priporočamo tržaškim mestnim očetom naslednjo kratko zgodovinsko studijo, katera jim ima tudi s zgodovinskega stališča dokazati, da imajo posebno kranjski poslanci kaj govoriti o Trstu.

Prevelika razširjenost avstrijske monarhije pod Karlom V., v katerega deželah ni solnce nikoli zatnilo, delala je velike težave glede vladanja, posebno pa zaradi velike različenosti dežel v klimatičnem, narodnem, gospodarskem obziru, in napotila je najbrže kralja Karla V., da se je določil pripustiti prave avstrijske dežele svojemu bratu Ferdinandu. 28. aprila 1521. sta sklopila oba brata v Wormsu pogodbo delitve, po katere je dobil Ferdinand Avstrijo nad in pod Anizo, Štajersko, Koroško in

Kranjsko. Od Kranjskega pa se je imela odtrgati vindiška mejna dežela (Windische Mark), Istra, Kras s Trstom in Reko, in kakor posebno državno telo priklopiti španjskemu posestvu v Italiji, t. j. milanskemu in kraljestvu napolitanskemu. Ko pa je nadvojvoda Ferdinand sklical 15. junija 1521. deželni zbor kranjski v Ljubljano, da mu stanovi storé obljubo, potegnoli so se ti zadnji odločno za integriteto (nerazdeljivost) dežele in posebno povdarjali Avstrije stališče kakor primorska in trgovska oblast, ter so izjavili, da ne store obljube pokorščine, ako se imenovani deli Primorja zopet ne združijo z materjo zemljo. To jako energično postopanje je dosseglo svoj namen; v drugej delitveni pogodbi od 30. januarja 1522 so bili odtrgani deli zopet Avstriji, oziroma Kranjskej priklopljeni in kranjski stanovi so se na to poklonili in zvestobo obljubili na nedeljo jubilate leta 1522. svojemu novemu vladarju.

Tako piše Avgust Dimitz, c. kr. finančni svetovalec, v svojej zgodovini Kranjskega vojvodstva, Ljubljana 1886.

Temu zgodovinarju, kateri je pripadal bolj nemškovalnej nego narodnej stranki na Kranjskem, gre vsa vera, vsaj je njegova nepristranost neovrgljiva in potem se on naslanja na veljavne dokumente, kateri se nahajajo v Ljubljani in na Dunaju.

(Dalje prih.)

Duhovni višji pastir pred lahonsko sodbo.

Gornji naslov se nam zdi pristojšč temu članku, radi česa smo ga tudi izbrali kot popolnoma podajajočega se istinitosti. Rečeni duhovni pastir je tržaško-koperski škof, ki je prisiljen odgovarjati krivičnemu in sramotnemu obdolževanju od strani lahonov v mestnem zboru — pravih židov v čutih.

Kot pristaši njegovi in verni udje edino prave katoliške cerkve, zagovarjali smo uže iz začetka pravično škofovo postopanje, ter grajali sramotne napade tržaških judov in zloglasne pobalinske klike, ki jim z galerije v mestnej hiši s ploskanjem pritrjuje. Izrazili smo tedaj svoje

misli napram obema strankama, ter predložili, kakor menimo, vernemu našemu ljudstvu grozovite razmere, ki so nadvladale, od kar imajo lahoni v tržaškem zboru ozbiljno večino, ter obžalovali, da slavna vlada to počenjanje mirno pušča. Izrazili smo s tem srčno menenje in čute našega naroda, ki še vedno veliko drži do vere svojih pradedov. In res, da smo istinito pravo povedali, dokaz nam je bil to, da smo radi tega bili celo osebno napadeni, ter navallili na sé celo osebno jezo in maščevanje!

Ali o tem zadosti. Razmere, koje smo tedaj slikali, v resnici so takšne; lahoni so istinito črne duše, brezbožne in brezsrčne. Goli napuh in nevednost, v obliki prevelike „učenosti“, vodi jih do dejanj in določeb, ki bijejo v obraz pravemu razumu in zdravej pameti. Velevali jim bi bilo s Preširnom, naj sodijo kopita, ter se ne vtikajo v stvari, ki ne spadajo v njihovo področje in o katerih toliko umejo, kolikor zajec na boben.

In če hočejo zamoriti vsak plemenit čut, ki se objavi v narodu, ki zdihuje pod nesrečno njih vlado, za Boga, naj pusté vsaj vero; če so se zakleli zamoriti v ubogih Slovanih vsako narodno čut, naj spoštujejo vsaj verska njegova čutila!

Ali tudi proti tem so se zakleli! Kot apostoli nevere in pogubonosnega liberalizma hočejo svoje postave vsiljevati tudi tja, kamor njih področje ne sega; hočejo tiranizovati tudi tam, kder tiransko gospodstvo in sila nič ne pomore. Hočejo ti namreč ukazovati celo katoliškim pastirjem, ter jih napadati zgolj iz razloga, ker zadnji nočejo stopati za njihovimi stopinjami in ne podpirati njih tiranskega in krivičnega početja!

„Prosta bodi cerkev v prostej državi!“ Trst je prosto mesto in tudi njemu je po državnih zakonih dovoljeno in zagotovljeno izraževati javna svoja verska čutila; cerkev v Trstu je, kakor povsod drugje v Avstriji, prosta v svojem početju in isto tako so v verskih stvareh prosti tržaški višji duhovni pastirji. Oni niso prisiljeni, slušati v stvareh, ki vero zadevajo, nobene posvetne stranke, niti korporacije, niti iste vlade, ki jim zatrjuje v obredih in opravljanju verskih dolžnosti popolno prostost.

Mej te dolžnosti štejemo pa tudi vo-

ali o joj — vrh, na kojega stopi, bil je prešibak, vlni se, in — Milka pade z boleznim vsklikom na tla. France je bil na vrhu. Ko zasliši krah vrhov, priteče na dvorišče, kjer zagleda preljubljeno svojo Milko z razbito glavo pod murvo.

Čez teden dni, bilo je prav prvega majnika, zaklenka tužno mrkvaški zvon iznad lin vaškega zvonika, „Milka je umrla“, pravil je stari cerkvenik radovednim ženicam, ki so se solnčile pri lipi pred cerkvijo.

III.

Srce le tje, le tje želi,
Kjer angelj moj leži.
Narodna.

Minolo je uže mnogo let, kar je Milka umrla. V našej vasi je bilo še vse po starem, le na Francetovem domu se je spreminilo uže marsikaj. Mali Cvetko je dorasel v krepkega mladeniča. Oženil se je, a Polonica Kovačeva ni bila taka gospodinja kakor Milka, mati njegova. Posedala je raje cele dneve, kakor da bi kaj pomagala svojemu možu. Na dvorišču je bilo vse v neredu in tihotno, le ko sta se mladi gospodar in njegova zakonska polovica sprla, kar se je sicer večkrat prigodilo, bil je vrišč in krik, da se je razlegalo čez pol vasi.

Po dolgej in hudej zimi leta 188... se je prikazala lepa prijetna pomlad. Narava se je probudila. Ptice so gnejzdile sladko prepevaje mile svoje pesnice. Polja in gozdovi, doline in gore so vzelenele,

mislil si je, da ga sedaj še krasnejša deklica ne bode ljubila, ker ima leseno nogo.

„France, me li ne ljubiš več!“ vpraša ga zalo dekle.

„O da, predraga!“ odgovori France. „Kaj pa Ti je, da molčiš, da nisi vesel, ko si se vrnil tako hitro?“

„Vrnil sem se, predraga! A ne več kakorščen sem Te zapustil. Potipilji mojo desno nogo, in zveš vse, kar mi sree teži.“

Milka ni opazila, da ima France leseno nogo, ker je bil mrak. Ko sedaj zapazi, milo vzdahne: „Ubogi France!“ ter se zgrudi na stol.

France sede k njej ter jej zašepeče prav ljubko:

„Me li tudi sedaj ljubiš, ko imam leseno nogo?“

Ona se zravnja, stisne mu desnico ter reče:

„Predragi, zakaj ne bi Te ljubila več? Saj sem Ti obljubila pred odhodom, da Te bodem ljubila večno!“

France jo objame in strastno poljubi.

Ker je prihajalo hladno, povabi ga Milka k ognjišču. Tam jej pripoveduje France o deželah, koje je videl, in o njih prebivalcih, o bitkah, posebno pa o častiljivem starčku, o očetu Radeckiju. Med tem se vrnejo županovi s polja; vsi veseli pozdravijo Franceta, a obžalujejo, da mu je poškodovala sovražnikova svinčenka nogo.

Hitro se je širila vest po fari, da se je Štefanov France vrnil od vojakov, pa

da je zgubil desno nogo v bitki pri Kustoci.

Čez mesec dni po Francetovej vrnitvi od vojakov imeli so pri županovih ženitnino. Štefanov France in bogata Milka županova prisegla sta si pred svetim altarjem večno zvestobo. Marsikateri mladenič je zavidal srečo Francetu ter Milko porogljivo zbadal, da se je omožila z Francetom, ki ima leseno nogo. Ona pa jim je odgovorila prav dobro, rekoč:

„Boljša je Francetova lesena noga, nego vse vaše!“

Tako je sramotila zbadljivce, da si niso več upali jej še kedaj nagajati.

Srečno sta živela zakonska in ljubeznivem družinskem miru in strahu božjem. Čez leto dni obdari ju Bog z lepim detetom, z malim Cvetkom. Njuna medsebojna vez je postala sedaj še tesnejša: ljubila sta se še srčnejše nego prej. Skrbela sta prav srčno za svojega sinčka in izpustila ga nista nikdar iz oči.

Ko sta ga videla čez nekaj let veselo skakljajočega po trati ter skočno letajočega za metulji, jima je sree veselja igralo: bila sta presrečna. A osoda, ki marsikatega ne more videti srečnega, ki ga podi iz nesreče v nesrečo, ki mu napravlja le žalosti, nevošljiva ta osoda nakanola je drugače.

Bilo je spomladi, šest let po poroki Francetovej z lepo Milko, ko nabira slednja necega dne na dvorišču murvinega listja sviloprejkam. Ker ne more od tal dovolj natrgati, vzame lestvo ter zleze na drevo,

PODLISTEK.

Prvega majnika.

Spisal Fran Št. Andražki.

I.

(Konec.)

Pozno jeseni istega leta koraka počasi mladenič zagorelega lica, pol vojaški oblečen proti našej vasi. Vsako toliko časa se ustavi ter nekaj premišljuje. Beseda „Milka“ uide mu večkrat iz ust. Kdo je počasi potnik? Štefanov France se je vračal od vojakov, a ne več tak, kakor je zapustil našo vasico. Oko sicer mu je tudi danes resno, kakor onega jutra, ko je odhajal, ko je zadnjič videl svojo Milko, a desne noge — nema več. Tudi on se je bojeval jako hrabro pri Kustoci, a sovražnikova svinčenka mu je poškodovala desno nogo. Ker so mu jo morali odžagati in nadomestiti z leseno, bil ni več sposoben za vojake. Oprostili so ga tedaj vojašine.

O mraku dospel je do županove krčme ter vstopi. Pri ognjišču je sedela Milka ter pripravljala večerjo. Ko ugleda potnika, odhiti k njemu, da bi ga vprašala, česa si želi; a kako se ona začudi, ko ugleda — svojega Franceta. Z besedami: „France — Ti!“ spusti se mu v naročje ter žod veselja ihti, ker vidi zopet predraga svojega ljubčka. France pa le molči;

litev in izbiranje vrednih duhovnikov. Višji duhovni pastir ali škof ima pravico izbrati si pastirjev, o kojih vé, da so za imenitni ta stan sposobni in sploh takih, kakoršnih tirjajo razmere njegovih ovčic. Vestno tedaj izbere in odloči, ali vsaj priporoči za razna mesta duhovnike, kojih sposobnost pozna, ter se ne daje motiti pri tem od nikakega. Naloga njegova je sveta; izpolnjuje pri tem svojo sveto dolžnost in vera, katere višji svečenik je, nalaga mu pri tem biti nepristranskemu, ter gledati zgolj na zasluge in sposobnost duhovščine, katere oče je.

In uprav v te njegove dolžnosti vtika se tržaški lahonski mestni zbor, ter očita višjemu pastirju pristanstvo, somovoljo, nepotizem, krivico itd. V resnici pa, druzega ne gledajo s tem lahoni v mestnem zboru, nego vgnjezditi tudi v isto cerkev svoje krivice, ter črni nepotizem, kakoršnega so uže davno navajali v mestnej hiši. Postavljajo se v svojej nesramnosti za sodnike celo višjemu katoliškemu pastirju. Sploh v Trstu vladajo neznosne razmere, naj lahonski poslanec Luzzatto le trobi na Dunaju lehkovernežem, da je tu pravica doma. Lahoni pretegnoli so svoje področje tudi nad katoliško cerkev z edinim namenom, iztrebiti tudi iz cerkev slovanski jezik ter vporabiti tudi božjo ustanovo za svoje krivične namene. Mislijo namreč: duhovnike plačujemo mi iz mestne blagajnice, radi česa je umestno, da isti duhovniki rabijo nam kot polasčujoče sredstvo v okolici in drugje, kakor delajo od nas plačani učitelji!

To je zares nesramnost, ki presega vse meje! Tržaško-koperski škof, žaljen na svoji časti in obdolžen velike krivice, prisiljen se je braniti, ter odgovarjati tem brez značajnim in brez vernim volkovom. V svojej nedavno izdanej „spomenici“ podarja pred vsem te krivice, rekoč, da je siljen odgovarjati, ker ga je mestni zbor v svojej seji dne 29. decembra m. l. žalil na časti, ter kot sodnik javno obdolžil činov, ki se dotikajo njegovih pastirskih dolžnosti in vodstva škofije (liturgije, otodajanja prebend in vzgojevanja duhovščine.)

— Sploh, pravi mil. škof v rečenej spomenici, ako je škof kriv tega ali onega, naj se obdolži pred pristojnimi sodniki; škof pa ne more niti ne sme privoljevati mestnemu zboru pravice, vtikati se v stvari, ki se tičejo zgolj vere; radi česa ugovarja javno in jasno protiglasnemu in čudnemu postopanju slavnega mestn. zbora, kakor proti velikej žalitvi njegove osebe in njegovega stanu.

Ako pri vsem tem škof odgovarja na določbo, stavljeno in glasovano v imenovanj seji mestnega zbora, ter objavljeno v uradnem listu „Osservatore Triestino“, odgovarja radi tega, da pojasni slavnej c. kr. vladi, tržaškim katoličanom in združenim škofijstvom pravo stanje stvari in navidezne nepostavnosti.

Imenovana resolucija govori vedno o škofijski kuriji. Tega ne bi smela. Kar se govori o kuriji, spada vse na škofa samega, ki je odgovoren za določbe in stvari, koje ona učini. Kurija je zgolj eksekutivni organ škofa in škofijski svetniki imajo samo svetovalen glas, vse obdolžitve padajo tedaj na škofa in tudi zadnji jih smatra kot njemu namenjene.

Vsak človek, vsaka stvar, sploh vsi so se veselili prijetne pomladi.

Prvega majnika je bila nedelja kakor leta 184... V našej vasi so praznovali vesel majnikov praznik. V krčmi pri županovih prepevajo in vriskajo, pijo in plešo. Vsi se vesele, le stari uže osiveli France sedi molče v kotu za mizo ter se ne briga za pogovore svojih sosedov. Zdaj pogleda v dvorano, kjer se vrte veseli parčki, a vsakikrat povesi hitro oči; svitile solze, ne solze veselja, ampak solze tuge teko mu po ovenelih licih. Večkrat vzdahne prav mило: „Oh moja Milka!“

Danes veselega dne navdajajo osivelega starčka veseli a več še tužni spomini minolih let: spominja se, kako je bil pred mnogo leti tudi on denašnjega dne srečen z svojo Milko; spominja se, kako mu je zatrjevala Milka srčno svojo ljubezen; spominja se, kako sta bila srečna in zadovoljna v zakonu; a spominja se tudi, kako mu jo je odvedla blede smrt, in prav denašnjega dne! Prvega majnika je bil najsrečnejši, a malo let pozneje najsrečnejši zemljak, kajti predraga Milka mu je umrla. Zelel si je smrti, da bi se le tem preje združil s predrago mu Milko!

In večni Bog se ga je usmili, uslišal je njegove prošnje, kajti prihodnjega jutra zaklenka žalostno, mrtvaški zvon oznanjave, da se je Štefanov France preselil k premilej svojej Milki.

Če tudi bi imel slavní mestni zbor kak vpliv in pravico na škofovo osebo in na njegovo pastirsko voditev — kar pa nema, niti mu ni dovoljeno je imeti, izraziti moram očito, da ni škofijska kurija v stvarih, ki se mu v resoluciji predbacivajo, imela nikakega dopisovanja z magistratom. Edini dopis v tem obziru je bila nota z dne 2. oktobra 1886, št. 33627, v kojej mestni magistrat brez vsacega utemeljevanja njegove prošnje tirja, naj se mu izroče pravila škofijskega konvikta“.

(Dalje prihodnjič.) S.

G o v o r

drž. poslanca dr. Dinka Vitezića.

(Dalje.)

Na otoku Krku je pet občin, izmej katerih so štiri čisto slovanske ter morem izvestno reči, da ni prav nobena enake peticije odposlala.

Prav tako je v Pazinu, kjer so zadnje volitve izpadle čisto v slovanskem duhu in gotovo se občinsko zastopstvo ni dalo zapeljati k takemu koraku. To velja tudi za Buzetsko občino, kjer je te dni pri volitvah tudi zmagala slovanska stranka. Te dve občini tedaj gotovo niste prosili za talijansko vseučilišče.

Z gosp. poslancem Luzzatom mislim tedaj, da sem gotov.

Spoštovani gospod poslanec goriških mest se je dne 12. t. m. v svojem govoru zavzel za to, da bi se v Pazinu pridržala vsaj nižja gimnazija ker se zdaj za to delo, da se gimnazija prenese od tam v Pulj. — Jaz se mu moram za to prav odkritosrčno zahvaliti, ker se tiče tukaj volilnega središča moje volilne občine.

Jaz sem pred dvema letoma v tej visokej hiši govoril proti premeščenju, ko stvar še ni bila zrela. Žalibog je videti, da je to prašanje zaključeno ter bi jaz to zadevo nj. prevzvišenosti najtopleje priporočil. Ako se pridrži nižja gimnazija v Pazinu, morala bi se naravno vpeljati hrvatsčina kot učni jezik. Na ta način bi pridobili vsaj eno hrvatsko nižjo gimnazijo in s tem bi se popravilo nekoliko to, kar se je skozi toliko let zanemarljalo. V Istri je tri petine vseh prebivalcev Hrvatov in vender nemalej še nobene gimnazije. Ta nerazmera je edina svoje vrste i gotovo nema para niti v Avstriji niti kjer koli drugej.

Priporočam tedaj toplo gospodu našemu ministru, da se na to odloči, da se osnuje v Istri hrvatska gimnazija, in to bi se najlaglje storilo, ako se v prvej vrsti pridrži nižja gimnazija v Pazinu se hrvatskim učnim jezikom. S tem bi se tudi mestu samemu prilično materialno koristilo.

V večerajšnji seji se je pokazal gosp. poslanec veleposestnikov na Goriškem *) v fulminantnem govoru visokej zbornici, vender mislim, da je ta njegov govor bil takozvani „deviški“. Bil je jako oster in čvrst. (Smeh.) — Napad pa je bil naravnost proti gospodi poslancem iz Kranjske, kateri so do sedaj v proračunski obravnavi govorili; ti gospodje so bili obdolženi radi insinucij in radi tega, ker so govorili o irendenti. Prosil bi pa jako lepo gospoda poslanca, da bi te govore pazljivo prečital. Potem bi se prepričal, da je krivo vse to, kar je on trdil. Gospodje so govorili o irendenti sploh in niso nikakor trdili, da jej pripada celo italijansko prebivalstvo Primorja; nasprotno so rekli, da se večina tega prebivalstva k njej ne sme prištevati. (Tako je! na desnici.)

Da irendenta obstoji, to je splošno znano ter se to tajiti ne more; da, celo gospod poslanec je to sam priznal, ker je rekel, da se povsodi nahajajo zlozeleči. Prav to in nič drugega sta trdila tudi gospoda na tej (desnej) strani. Kriva je tedaj trditve — ponavljam to še enkrat, da bi se bila omenjena gospoda tako izrazila, kakor da je celo prebivalstvo Primorja tega mišljenja. Gosp. poslanec je govoril tudi o našej „zmagonosnej zastavi“, o „našej izvrstnej mornarici“, koje spoštujemo in koje se boje „na vseh morjih daljnega vzhoda in daljnega zapada“. S tem sem jaz popolnoma sporazumljen, toda prašam ga, kateri so li živili, iz kojih je sestavljena vojna in trgovska mornarica, kateri so elementi, koji so se posebno odlikovali v pomorskej bitki pri Visu?

Kaj so bili to morda „državi udani Furlani“ ali Slovani, kojih največ služi v teh mornarnicah? (Posl. Ghon: Da, ali bilo je tudi mnogo Nemcev!) — Seveda, bilo je tudi Nemcev, kar rad priznam, toda velika večina pripadala je Slovonom. (Poslanec Ghon: Dalmatincem!) Da, i oni so

Slovani. — Mislim toraj, da gosp. poslanec ne stori prav, ako govori o insinucijah; on je celo sam napadel slovansko prebivalstvo z insinucijami, ko je rekel govoreč o nekih kompromisih: „Ti kompromisi se hvala Bogu pri nas niso sklenoli, ampak na daljnem južnem zahodu cesarstva.“ No, kaj je bilo tu vzroka govoriti o teh kompromisih? Na vsak način sodim, da besede, koje je izrekel gosp. poslanec, niso bile na svojem mestu.

Zdaj pridem še k gosp. posl. Burgstallerju. Midva sva uže stara znanca, (živahno veselje) mi dva se uže dolgo časa poznavata. Vkljub temu, da je on zagotavljal, da je velik prijatelj Slovanov in dasiravno je imenovit narod v tržaškej okolici „dobre okoličane“ in dasiravno je izjavil, da se tržaški mestni odbor v Trstu toliko briga za šolsko izobraženje Slovencev, vender ne morem vsemu temu zagotavljanju popolnoma verjeti, — ker se je toliko upiral uvedenju slovensčine kot naučnega jezika na državnej obrtnej šoli, koja se ima v Trstu ustanoviti.

Prašam ga toraj, da-li se tiče tu morebiti tega, da se iz te šole, koja se ima osnovati, izključi italijanski jezik? Mi njim prepuščamo popolnoma njihov jezik, kakor je določila vlada in zahteval mestni zbor. Mi zahtevamo samo, da se omogoči tudi onim Primorcem, koji italijanščine zmožni niso, — in prav ti so v večini — podučevati se v svojem jeziku.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

V seji poslanske zbornice 20. t. m. je finančni minister predložil zakon zastran daljšega pobiranja davkov v mesecu juniju. Minister za poljedelstvo je poslal zakonsko osnovo glede postavljenja državnih organov zadolžitev in vodstvo zagrađev hudournikov. Načelnik dr. Smolka se je gorko spominal umrlega državnega poslanca Pavlinovića.

Potem se je pričela razprava o proračunu trgovinskega ministerstva. Pri naslovu „osrednja uprava“ je poslanec Stadlober omenjal škodljivih nastopkov, ki bi izvirali za planinske dežele iz tega, da bi se zopet dovolilo uvažanje živine iz Rumunije ter prosil ministra, naj to ubrani. Poslanec Stalitz je naglašal veliko važnost svetovne trgovine za Avstrijo, posebno za Trst ter priporočal uže poprej sprejeto resolucijo, naj se zgradi druga železnica v Trst. — Poslanec Roser je predlagal, naj se nastavijo trgovinski pristavi pri poslanstvih. — Trgovinski minister je najprej izjavil, da se bo pri pogajanju z Rumunijo ozir jemal na vse interese obrti in poljedelstva; živinozdrastveno zakonodajstvo pa je v zadnjem času na Rumunskem jako napredovalo, tako sicer, da se lahko obširne olajšave dovole pri uvažanju živine, vender se pri tem potrebna skrb za domačo živino ne bo zanemarljalo. Sicer pa gre pri dogovorih tudi za izvožno pridelkov, in izdelkov mej katerimi so gospodarski pridelki kakor na pr. volna, jako važni. Glede razvoja Trstaja je minister uže pri razpravljanju zakona o luknih stavbah obširno govoril in izreka le pričakovanje, da se bo Trst veselo razvijal. Minister je dalje govoril o delavnosti statističnih uradov, naglašal prizadevanje za zvezo železnic mej severnim in južnim delom države, rekel, da se pomnože brzogavne postaje in razširi pnevmatična služba na dunajsko okolico. Poslanstva in konzularni uradi se trudijo, za izvožno pridobiti nove pridelke in izdelke in nove kraje. Ni pravično, vladi samej nakladati odgovornost za trgovinsko-politično stanje. Izvoznja ni razvita, kakor bi po gospodarskih razmerah Avstrije lahko bila; minister pa se bo za nje vspeh prizadeval in upa ta cilj, povzdigo izvoznje, s pomočjo poklicanih faktorjev tudi doseči. Nazadnje je minister še izjavil, da se dogovori glede stavbe in uprave skladišč vspešno vrše ter je z ozirom na sklepe tržaškega mestnega zastopstva nedvomljivo, da se popolna vredba na dogovorjenih podlogah doseže. Izvršitev tistih naredeb, pod katerimi se v svojem času prosta luka brez zadržka lahko odpravi, dala se je v roke tistim krajnim faktorjem, ki imajo na pravočasnej izvršitvi največji interes. Ta dogovor pa ima še drug pomen; določba, da se pod gotovimi pogoji porabijo gotovi odstotki čistega prebitka za prenaredbe in razširjenje luke, daje tudi za bodočnost luko v roke krajnim faktorjem; popolnoma opravičeno je tedaj pričakovanje, da nevolja, katero je poprej kazal en del tržaškega prebivalstva proti

dobromislečim težnjam vlade in proti delom, izvršenim z velikimi troški, zdaj popolnoma mine ter se spremeni v dobrovoljno sodelovanje k skupnem stvarjenju na danih podlagah v prid morske luke. Potem se je sprejelo več naslovov proračuna trgovinskega ministerstva.

V večernej seji je govoril poslanec Richter za podržavljenje telefonstva ter se zakadil v prejšnjega ministra barona Pino. Trgovinski minister je odgovoril, da se izda ukaz glede prihodnje naprave telefonov po državi. Minister se določno zavaruje proti očitaju, da so se zanemarljali državni interesi pri podeljevanju koncesij za telefonsko napravo, prejšnjemu trgovinskemu ministru se to ne more očitati. Pri tej novej iznajdbi se v prvem trenutku ni moglo vedeti, ali država s samoupravo preveč ne vaga. Prašanje plač poštinih službnikov se še enkrat preudari. Telegrafistke in poštne pomočnice imajo uže 1. junija pričakovati delni zboljšek plače.

V seji 21. t. m. je poslanec Tausche interpeliral, ali ima vlada voljo na to vplivati, da gosposka zbornica reši zakon o odpisavanju zemljiškega davka pri elementarnih škodah. Potem se je nadaljevala razprava o proračunu trgovinskega ministerstva in sprejel se je naslov „poštne hranilnice“. Razpravljaj in sprejel se je na to zakon, ki zahteva 5,222.000 gld. kredita za večje potrebščine pri železnicah od leta 1881 do leta 1885. — Pri naslovu „građbe državnih železnic“ je poslanec Pfeifer govoril za zgrađbo dolenske železnice. Sprejel se je potem ta in vsi ostali naslovi ter se tako rešil proračun trgovinskega ministerstva. — Poslanci Menger, Boos-Waldeck in tovariši so interpelirali zaradi ponavljajočega onesnaženja Grinovega spomenika v Ljubljani.

V seji 23. t. m. je vlada predložila zakonsko osnovo zastran predruđabe državnozborskega volilnega reda za kmetске občine v Galiciji. Zbornica je zatem sprejela zakonske osnove, glede časasnega proračuna do konca junija, dodatni kredit za pomnožitev žandarmerije, enoletno daljšje ustavljenje porotnih sodeb v kotarskem okrožji in zakonsko osnovo glede varstva podmorskih kablov.

Na to se je pričela razprava o proračunu ministerstva za poljedelstvo. Sedel je na visocega konja general nemškega napuha in surovosti, poslanec Krzepke, grajal to, da se za nemške kmetovalce na Českem nič ne stori, on poda predloge gospodarske narave in če jih druga (slovanska) stranka ne sprejme, tedaj on i njegovi prijatelji z jezo zapuste zbornico. Poslanec Lienbacher želi, da bi minister krepkeje pospeševal poljedelsko zakonodajstvo, nasproti Krzepku pa omeni, da ima minister najboljšo voljo in da dobro pozna svojo nalogo, le proti večini bi moral ostreje postopati. Govornik razlaga težave zakonitega zabranjanja razkosavanja zemljišč ter govori za pristojnost deželnih zborov v tej zadevi. Poslanec Steinwender zahteva naredbe zoper škode, katere prizadevajo lovci poljedelstvu. Poljedelski minister odgovori navse te opazke. V večernej seji sta govorila še glavna govornika Reicher in Lueger in potem se je sprejel naslov „osrednja uprava“. Sprejel se je dalje tudi naslov „državni učni zavodi in zavodi za poskušnje.“

V českem klubu se je 16. t. m. naročilo načelniku dr. Riegerju, naj klub popolnoma preosnuje. To se je zgodilo vsled tega, ker dr. Gregor ni varoval tajnosti. Dr. Rieger je vsled tega klub razpustil, ob enem pa vse klubove ude, razen mladih Čehov, kiso: Gregor, Kaunitz, Adamek, Engel in Vesely, ter niso podpisali naročila, povabil v pogovor; povabljen je bil tudi mladi Čeh Trojan, ker je naročilo podpisal. Preosnovanje kluba se je izvršilo uže zadnji četrtak. V dotičnem pogovoru je dr. Rieger prečital pismo poslancev Vesely, Kaunitz, Engel in Adamek, ki izjavljajo, da obsojajo izdanje tajnosti in izrekajo zaupanje dr. Riegerju. Vesely se je oglašil za uda ter bil tudi sprejet. Razen njega skoraj gotovo pristopita še Adamek in Vasaty. Kako se odločita dr. Engel in grof Kaunitz, to še ni gotovo; dr. Gregor pa prav gotovo ne bo prošil za sprejem, ker vé, da bi se mu prošnja odbila.

V ogerskej poslanskej zbornici je 21. t. m. odgovoril Tisza na interpelacijo poslanca Iranyi zastran zasedanja Bosne in Hreogovine. Tiszin odgovor je dolg, pa vender ne popolnoma jase, vidi se iz njega, da interpelacija ni bila prijetna ogerskej vladi, i da ima vsa stvar neko lice, ki Madjarov ne bi navdušilo, da se razgrne. Tisza je mej drugim rekel, da je avstrijska politika pred rusko-turško

*) Kuez Hohenlohe.

vojno na to delala, da se stanje kristjanov in Turkov zboljša po mirnej poti in brez rušitve celokupnosti turške države. Ali dogodbe so pokazale, da je Rusija na svoje prapore zapisala osvoboditev bratovskih krščanskih rodov na Balkanu in da namerjava Turčiji napovedati vojno. Naša država se je odločila za neutralnost, ker ne bi v njenem interesu bilo, z vojsko napasti prijateljsko Turčijo; vendar je bila dolžnost tedanjega ministra zunanjih zadev premisliti, da iz vojne na vzhodu lahko nastanejo predrugače, katerih bi zaradi živitnih naših interesov mi ne mogli trpeti. Zato so se začeli dogovori z Rusijo. Naša vlada se je pri teh držala načela, da želi ohranitev celokupne Turčije, ker pa je hotela državi mir ohraniti, morala je pustiti Rusiji prosto roko na vzhodu. Pri dogovorih se je jasno izreklo, da Avstrijsko-ogerska ne želi posesti Bosne in Hercegovine, ampak želi vzdržati turško oblast, ako je tej mogoče tam stalno napraviti mir in red, če pa tega ne more, pa mi ne bi tam nobenega drugega mogli trpeti, ampak sami bi morali zasesti ti deželi. Konec teh pogovorov je bila pogodba, v kateri je Rusija našemu stališču pritrčila in ta pogodba se je naznanila tudi prijateljski Nemčiji. V tej pogodbi ni govora o delitvi turške države med Avstrijsko-ogersko in Rusijo. Prišel je sanstefanski mir; on ni ustregel pogojem pogodbe; avstrijska vlada se je odločno postavila zoper njega in pod temi razmerami se je sešel berlinski kongres, ki je mirovne pogoje bistveno predrugačil in našej državi naročilasedenje Bosne in Hercegovine. Mi nismo tedaj teh dežel zasedli vsled omenjene pogodbe, ampak vsled naročila, danega od kongresa.

Vnanje dežele.

Bolgarsko prašanje. Turška vlada je svojim zastopnikom na zunanjih dvorih ukazala, naj dotičnim vladam sedanje stanje bolgarskega prašanja priporočé, da se nanje ozró ter naj težave s tem odstranijo, da enega ali dva kandidata priporočé za bolgarki prestol.

V Novočerkasku je bila 18. t. m. sijajna slovesnost, pri kateri je bil ruski prestolnik postavljen za hetmana donskih Kosakov. Car je izdal pismo, s katerim Kosakom za stoletne zasluge potrjuje od njegovih prednikov dane pravice, nedotakljivost sedanje službe in vseh užitkov na posestvih.

Italija dela velike priprave za vojno proti Abisiniji, katero misli meseca septembra ali oktobra napasti. A vseh Italije je jako dvomljiv, in če je res, kar pripoveduje Salimbene, ki je bil dalj časa ujetnik Raz-Alule ter zadnji teden prišel iz Afrike v Bolonjo, potem se Italijanom lahko še hudo godi. O bitvi pri Dogali, pravi on, zgubili so Abisinci le okoli 200 mož, kar se pripoveduje o velikanske njihovej zgubi, vse to je izmišljeno. Raz je hotel napasti tudi Masavo, a opustil je to, ker je počil glas, da so Italijani prav isti dan dobili pomoč. Salimbene trdi, da ima abisinjski kralj 125.000 mož pod orožjem, Raz-Alula 25.000 in gogijanski kralj 40.000, in da zoper to moč 30.000 Italijanov, katere je italijanski poveljnik Bortole-Viale zahteval, nič ne opravi; poleg vsega tega pa je še mogoče, da se tudi kralj Menelik z Abisinijo združi. Tudi poprejšnji italijanski poveljnik Gené je svoje postopanje popolnoma opravičil, in pravi, da je delal po popolnem svojem prepričanju ter bi nikoli drugače ne postopal.

V angleškeje zgornjeje zbornici je 20. t. m. izjavil Salisbury, da ni resnično, da so se dogovori zastran avfganske meje pretrgli; tudi ni resnično, da so se angleški komisarji poklicali iz Petersburga. Kolikor se pri taci stvareh more soditi, verjetniše je, da se bodo razprave še dolgo, a ne malo časa vršile.

Iz Kahire se 20. t. m. poroča, da se tam govori, da Sudanci preté Vadi Halfi.

DOPISI.

Iz braniške doline. 20. maja. [Izvirni dopis.] (O cesti.) Pred letom je bilo slišati, da za gotovo se cesta po braniški dolini potrdi in uvrsti med skladovne; pričakovali smo to vsi prebivalci z velikim in navdušenim zaupanjem, ali žalibože, vse naše zaupanje je splavalo po vodi. — Sedaj je prašanje, kaj in kdo je temu vzrok?

Kar sem iz gotovega vira poizvedel, to hočem tu nekoliko čast. gg. čitateljcem cenjenega Vašega lista pojasniti. Kakor je uže sl. občinstvu znano, vložilo se je za

otvorjenje ceste po braniški dolini mnogo prošelj, rekel bi vsem oblastnjakom, še celo Njih Veličanstvu; na to prošnjo je Njih Veličanstvo, ko se je od viših krogov prepričalo, da je cesta po naši dolini neobhodno potrebna, iz svoje velikodušnosti hitro 1000 gld. podarilo v ta namen, da se cesta otvori.

Lansko leto, meseca maja, združila so se zopet sl. županstva naše doline, katera otvorjenje ceste posebno interesira in zanemiva in sicer: Rifenberg, Dornberg, Šmarije, Gabrije, Štjak, Goče, Erzeli in Šentvid, ter so napravila prošnjo na vele-slavni deželni odbor v Gorico s priloženim novim načrtom, kateri je g. dež. zbor. in zemljem. Ivan Gasser v l. 1885. narisal. Pred v sem moram reči g. dež. zbor. zemljem. Ivanu Gasserju čast in hvalo, ker je po takem zemljiški črto za cesto trasiral, da cesta ne bi poškodovala drugega, nego večinoma puste pašnike in vse drugo pa bi se vjemalo po sedanjih kolovozih; s to previdnostjo je g. dež. zbor. zemljemerec Ivan Gasser veliko svoto stroškov prihranil, ker bila je cesta po prvem načrtu l. 1872. vcenjena 69.000 gld., sedaj po novem načrtu pa le 18.000 gld., torej veliko polajšanje.

Ker pa vem, da bode marsikateri čč. gg. čitatelj si mislil, da se v tem motim, hočem to nekoliko pojasniti. Rekel sem, da v l. 1872. je bila cesta 69.000 gld. vcenjena, pa zakaj? Zato, ker je g. zemljemerec, kateri je cesto v prvič trasiral, ob enem služil dvema gospodoma.

Iskal je s telesom po braniški dolini vse lepše njive, travnike, najgrše strmine in najglobokejše propade in grabne, da bi le bilo mogoče stroške za zgrajenje ceste povečati, v duhu se je pa v jutrajši blišbi pod zlatim Čavnom solnčil. Dalje je treba pomisliti, da so od leta 1872. sosednje občine, bodi si od Rifenberga, ali pa od kranjske meje, nekoliko uže cesto vredile za občevarje, le v središču črte nam so vrata zaprta, t. j. pri „Podlazu“ do spodnje Branice, kar je četr ure daljave.

Uže sem povedal, da se je prošnja lani voleslavnemu deželnemu odboru predložila, ta jo je poslal slavnima cestnima odboroma ajdovskega in komenskega okraja, da o tej cesti svoje menenje izrazita. Sl. cestni odbor ajdovski je odgovoril, da on neče nič vedeti o tej cesti, komenski pa pripoznava cesto po vsem potrebnem, ali stroškov ne more nase vzeti, ker cestne črte pod njihov okraj spada le kakih 300 seznjev. Vsled tega voleslavni deželni odbor prošnje visokemu deželnemu zboru ni predložil.

Sedaj pa prosim slavno občinstvo in vse čč. gg. čitatelje, naj sodijo, je li to pravično, da sl. cestni odbor ajdovski neče nič vedeti o cesti po braniški dolini?

Prašam zdaj, ali sl. cestni odbor tudi tistikrat, kadar gre za zgradbo kake druge ceste, ali podzidovanje, ali kako potrebo, ali pa tudi za navadno vzdrževanje okrajnih cest; zatrobi z velikim glasom: Prebivalci braniške doline! Nodemo od vas nič vedeti in nič od vas imeti! Gotovo ne; sl. cestni odbor je v takih prilikah drugega menenja, ter brž pokuka v davkarske bukve, koliko ta ali ona občina v braniški dolini davka plačuje in po kolikop sto bi se omenjenim posestnikom odredilo.

Zategadelj prosim slavnimi cestni odbor, da v prihodnjici, ko bi bil še kedaj v naši cesti prašan, ne odroka ceste brez vzroka, ker dolžnost je sl. cestnega odbora skrbeti za svoje skladovnike pred pragom tako, kakor na meji okraja. Upam pa, ker imamo sedaj nov cestni odbor, da bo boljše, ker ljudstvo naše braniške doline je razburjeno in razkačeno do konca in po pravici: Plačuj, vzdržuj vse ceste v okraju: kotel odnese eksekutor iz hiše, družina je brez zrna, dolga je nad vse mere; slednjič se ne pridela nič, in ko bi se tudi vsemogočni Bog usmilil, pridelek imej doma, ali ga pa na tovarih iznesi iz doline, ker nemaš ceste. Zato kličem sl. cestnemu odboru: Ne zatiraj dalje ubogih udov in sirot!

Matija Ukmar, trgovec in posestnik v Gabrijli, je umrl 19. t. m. v 29. letu. Škoda, ker je bil izvrsten rodoljub. Bodi mu lahka zemljica.

Resnico- in pravicoljub.

Domače vesti.

Mestno starešinstvo je imelo te dni sejo; mej drugimi se je govorilo tudi o zidanju novega šolskega poslopja v Bar-kovljah in glasoviti Rasković je predlagal, da se te šole za zdaj ne zida, to naj bo kazen, ker so se začeli Slovenci v zadnjem

času preveč gibati, in ta predlog je obveljal z veliko večino. Rasković je torej zdaj Jupiter tonans tržaški, ki Slované kaznuje!

Na deželnej kmetijski šoli v Gorici, na slovenskem oddelku, bode dne 28. t. m. dopoludne izpit za l. tečaj šolskega leta 1886—87. Vodstvo vabi gospodarje k temu izpitu.

Tržaške novosti:

Vreme. V nedeljo proti večeru je začel v Trstu mrzel dež, potem je padala toča, ki je v okolici tržaške, posebno pa na Krasu napravila mnogo škode in trajala več časa, ali gosta je bila in vse livade pobelila v kratkem času. Na Nanosu in tudi pod njim je snežilo, Gorenjsko hribovje je še danes vse pobeljeno in na Koroškem je padal sneg, imeli so tam te dni v nekaterih krajih snega skoro do kolen. To vreme, ta mrzloti konec maja je pač kaj nenavadnega.

Enakopravnost Slovencev in tržaški magistrat. Nek obrtnik, domačin in davkoplačevalec, je izdal svojemu učencu po dovršenem triletnem nauku propisano spričevalo v slovenskem jeziku, koje je nesel na magistrat proseč, da se isto službeno potrdi. Dotični gospod uradnik pa je moža jako brezobzirno sprejel ter mu vrgel spričevalo nazaj kričeč, da on tega čitati ne zna in da se na magistratu sploh ne uraduje „ščavo“, ampak „per italian“. No, naš obrtnik mu je sicer odgovoril, da bi tedaj trebalo na njegovem mestu drugega uradnika, ali storil je tudi pameten korak — napravil je pritožbo na visoko vlado. — Rés bi bil uže skrajni čas, da se takim brezobzirnostim konec stori!

Nadepolna mladina. Trije dečki v 12—13 letu svoje dobe so se mej seboj posvetovali, kako bi mogli hitro obogateti. Prišli so na bistro misel, da bi bilo najbolje začeti v Trstu kako trgovino — toda za to je treba denarja. Priskrbeli so si tedaj potrebno glavnico na ta le bistroumen način: Dva dečka sta se napotila k teti svojega druga, ter jej jokaje pripovedovala, da je njihov prijatelj umrl in njegova uboga mati je strašno žalostna, ker nima niti denarja, da kupi rajnkemu svojemu sinčku mrtvaški venec. Dobrodušna tetka je izročila takoj poslanca par goldinarjev, za katere je prebrisana trojica nakupila — mila in cvetoča, dobičkanosa trgovina se je v najlepši nadi začela. Radost pa, žalibog, ni dolgo trajala, kajti nekemu stražarju so se mladi „trgovci“ nekoliko sumljivi dozdevali in radi tega jih je odvel z sabo. Pred strogim komisarjem je prišla vsa splotka na dan in oddal je nadepolne bodoče „bogatine“ dotičnim starišem, kjer je gotovo šiba pela, da je bilo joj! — Bogastvo in vse lepe sanje — so splavale po vodi.

Nesreče. V pondeljek je prišel težak Anton Gasparič iz Postojne mej delom na železnici po nesreči mej dva vagona, koja sta ga tako močno stisnola, da so ga morali obnevedlega nesti v bolnico. — Zidar Ljudevit Mauro pa je padel z neke ograje pri sv. Roku in se tako močno pobil, da so tudi njega v bolnico odpeljali.

Policijsko. Težak Ivan T. se je po noči priklatil na ladijo „Tacito“, da bi kaj ukradel. Zapazil ga je stražer mornar in ko je mislil tatu zgrabiti, skočil je ta v morje. Mornar je klical na pomoč in kmalo so dvonogato ribo vjeli. Našli ste se pri njem tudi dve dežni kabanici, kojih gotovo ni kupil. Odpeljali so ga tedaj takoj v zavetje v ulico Tigor, da se posuši. — Čevljarja Karla R. so zaprli, ker je ukradel g. C. D. dragocen trak.

Občni zbor tržaških pekovskih pomočnikov bode jutri, 26. t. m. ob 3. uri popoludne v dvorani restavracije gledišča „Fenice“ (vhod z ulice S. Francesko). Ker je na dnevnem redu posvetovanje glede ustanovitve „Pekovske zadruge“ v Trstu, se prosijo gg. pekovski pomočniki, da se mnogoštevilno udeležijo tega važnega zbora.

Nekateri pek. pomočniki.

— Nobena obrtnija danes več ne spi, ampak se dviga z pomočjo zadrug, tako tudi pekarstvo. Ono napreduje v kemičnem in tudi v tehničnem obziru glede svojih del izvajanja! Dan na dan slišijo se novosti, katere prijemamo z veseljem in z obema rokama, ako so dobre; tako nas tudi veseli ustanovljenje pekovske zadruge v Trstu — ker vse to doprinaša k napredku in koristi obrtnega življenja. Slovenski peki in obrtniki! Spali ste dolgo časa, zdramite se iz spanja, izstopite iz teme, v kateri ste bili dosedaj! Nikar ne bodite mrtev stroj, ampak ustvarite si zadrugo, dajte jej življenja! Vstanite in pridobite si priznanja — priznanja, katero vam gré, ker ono je plod civilizacije. Podajte Slovincem dober kruh, da se ga navžijo, ker . . .

tako na mnogem stradajo! Naprej tedaj, peki! Oživite si zadrugo in pecite nam, kakor sam Bog zapoveduje: dober „kruh“ naš vsakdanji!

Oskrunjevalci Grünovega spominka v Ljubljani. Mestnemu redarstvu ljubljanskemu se je konečno posrečilo zasačiti pobalino, koji so uže opetovano zamazali Grünov spomenik. To sta namreč 16letni knjigovežni učenec Rudolf Cenčić in 15letni tokarski učenec Ljudevit Peterlin. Oba sta priznala svoj zločin ter izjavila, da sta iz gole „šale“ oskrunila spomenik. — Naj bi tedaj policija popolnoma iztrebila pobalino enake zabave, z kojimi grdé cel slovenski narod!

Dvoboj v kaznilnici. V koperskeje kaznilnici sta dva kaznjence, koja se sovražita — Bog vé iz kojih vzrokov — do smrti. Obljubila sta tudi eden drugemu smrt. Pripravila sta si oba — orožja in to eden jako oster žrebelj in drugi nož, ter sta vedla te strogo prepovedane predmete dobro skrivati pred čuvajimi. Prošlega tedna bila sta sovražnika slučajno ob enim in istem času na sprehodu. Takoj sta se srdito naskočila in se jela zbadati. Taj se žrebljom je svojega nasprotnika težko ranil na trebuhu, mej tem ko je on sam le lahke rane zadobil. Priskočili so hitro čuvarji in kaznjenci, da dvobojitelja ločijo, kajti drugače bi bila oba mrtva obstala. Kazen jima ne bode izostala.

Iz Rojana nam pišejo: Kmet se trudi s potom svojega obraza in bolj z veseljem dela, ko vidi, da se njegovo delo dobro razvija. In tako je tudi letos dobro pokazalo, da je bilo veselje, ker je že nekaj let, odkar ni trta tako dobro zarodila po okolici, kakor letos. V nedeljo 22. t. m. ob sedmje uri zvečer se je štrašanska toča tako vsula, da bi bilo količjak več vetra, vse bi bila popolnoma pokončala; trajala je dobre pol ure.

V Rojanu je naredila škode nič manj, kakor zdaj dve leti, kar je od cerkve in od spodaj Piščancev, vse je tako strašno potolkla, da ni ostalo četrtil del. In ako prezgojedej posije solnce, ako neha dež, še tisto se posuši, ker je tako zapala, da se je lahko merila do šest palcev debelosti.

Toča je pobila v nedeljo proti večeru v rojanski fari — in sicer je najbolj zadela Skalosanto, Rojan spodnji in gornji in Skorkolo. Škode je napravila jako veliko, posebno trti, s katere je sklatila nad tri četrtnke grozdja; nič manj pa ne bode škode trpela tudi druga vrtna zelenjava. Prišla je preko Občine in padala je četr ure, od 7. ure pa do 7¼ ure zvečer, najprej malo z dežjem pomešana, potem pa suha, zadnja še toliko bolj škodljiva, nekatera zrnja so bila ko debeli lešniki. — Prejšno soboto je pa pobila okoli Pliskovice tudi toča in sicer kakor pravijo jako zelo — in menda preteklo sredo (18. t. m.) pa nad Tomajem in Stanjelom. — Ubogi ljudje, tako okoličani, kakor Kraševci. — Pred dvema leti je pobila toča jednim kakor drugim skoraj popolnoma vse, samo nekatere dneve se prej, kakor letos. — Kakor potniki pripovedujejo je v nedeljo zvečer pal sneg na Nanosu in po drugih gorah ob vipavski dolini notri doli čez Čaven in da je precej nizko doli vse zapadeno. — Tako bode tam veliko škode naredil zopet mraz, katerega tudi v Trstu občutljivo čutimo.

Huda povodenj je vsled deževja in razvodenelih rek nastala na južnem Ogerskem; mnogo polja, sosesk in več mest je poplavlila voda, polje uničila in mnogo hiš porušila. Škoda je silno velika.

Kače in divje zverine so na Bengalskem v upravnem letu 1885-86 usmrtili 11.823 osov; devet desetov od teh so jih usmrtili strupene kače, 548 šakali, 221 krokodili, 22 sloni, 12 bivoli in 2 pižmaste podgane. Nagrade za uničevanje divjih zverin in kač se je v tem letu plačalo 29.884 rupij.

Pušenje tobaka. Dr. Favarger, kope-ljiščin zdravnik v Aussee, govoril je nedavno jako zanimivo v društvu zdravnikov na Dunaji o vplivu tobaka na zdravje. Naglašal je, da preobilo pušenje čisto povzroči bolezní živcev in sopnih organov, pa tudi srčne bolezni časi izvirajo iz preobilega pušenja, ker nikotin na srčne miške posebno škodljivo vpliva. Pogosto povzroči pušenje želodčne bolezni, pušenje na tešče zarine želodec, da človeku jed ne diši in pokvari prebavljanje; vendar hude bolezni nastopijo le takrat, ko človek nezmerno veliko puši. Nezdruvo je, dim skoz nos puščati. Zmerno pušenje pa ni škodljivo; dobra cigara po jedi človeku dobro dé ter celo prebavljanje pospešuje. Da pušenje zdravju ne škoduje, naj se nikdar na tešče ne puši, ampak le po jedi i naj se dim ne požira.

Riunione Adriatica di Sicurtà. Glavna skupščina delničarjev tega cvetočega zavarovalnega društva bo dne 2. junija t. l. ob 6. uri popoldne v društvenem poslopiju, v ulici Valdirivo.

Zanimiv je oglas sreče, katerega objavlja v današnji številki Samuel Heckscher senr. v Hamburgu. Ta trdka se je odlikovala vedno po svojem točnem in poštenem izplačevanju dobljenih dobitkov tukaj in v bližnjih pokrajinah, da moremo vsacega opozoriti uže na tem mestu na njegov današnji oglas.

Dunajska borza.

dne 24. maja.	
Knjuti drž. dolg v bankovcih	— gld. 81.10
— v srebru	— 82.20
Zlata renta	— 112.30
5% avstrijska renta	— 96.45
Delnice narodne banke	— 881.—
Kreditne delnice	— 281.—
London 10 lir sterlin	— 127.15
Francoški napoleondori	— 10.09
C. kr. cekini	— 5.98
Nemške marke	— 62.37

Razpis dražbe.

Po sklepu cestnega odbora Tominškega, oddajo se po javni dražbi sledeča dela na skladovni cesti kraj Idrice:

I. Delo popraviljanje ceste pri Modreji, cenjeno 1635 gld. 98 kr.

II. Delo popraviljanje ceste pri Sv. Luciji, cenjeno 1985 gld. 72 kr.

III. Delo razširjenje ceste med 17 in 18 klm. pri Tribuš, cenjeno 1851 gld. 82 kr.

Dražba se bo vršila v pisarnici cestnega odbora v Tominu dne 6. junija t. l. ob 11 uri popoldne.

Podvzetnik dela moral bo položiti kavecije 5 od sto.

Natančnejši pogoji dražbe, kakor tudi dotični načrti in nadrobni predarek stroškov, razpoloženi so v tukajšnji uradni Cestni odbor v Tominu

21. maja 1887.

Načelnik: Devetak.

Prodajo se

po najnižji ceni sledeče knjige ponajveč nabornega obsega, ki jih č. duhovščini gorko priporočamo: 1. Theologisch-praktische Quartalschrift XXXVIII, Jgg 1885 krasno vezan f. 3.20. — 2. Stimmen aus Maria Laach 1885. vez. v usnje f. 6. 3. Idem 1886 nov. (pr. c. f. 6.67) — f. 5. — 4. T. Mraz: Razlaga srednjega in največjega šolskega katekizma; 1036 str. f. 1.40. razpr. 5. Razlaganje krš. kat. nauka 1298 str. razpr. f. 1.30. — 6. Idem 670 str. 60 s. — 7. Idem 368 str. 35 kr. 8.) Mraz T.: Šol. katekeze za prvece 270 str. 30 n. 9.) Razl. krš. kat. nauka 1273 str. f. 1.30. razpr. 10.) Idem 321 str. 40 n. 11.) Einspieler A.: J-dro kateol. nauka 60 soldov. 568 str. 12.) Dr. Hayker fr.: Praktische Einleitung zur Christk. Seelsorge. f. 1.20 v usnje vezan. 13.) Dr. P. A. Schmitz: Die Kirche in ihren Gottesdienstlichen Handlungen, 401 str. f. — 50. 14.) A. Kluge: Philosophische Fragmente 1878 (nova) 290 str. 60 n. 15.) P. A. Kuhn: Roma, die Denkmale des Kristi u. des heiln. Rom. Krasna izdaja! z 690 pod in mnogobrojnim vignettami (prejšnja) cena nov. 20 mark, vezana z okrasbo 26 mark — 16 for. krasno vez. in pop nov. izvod samo za f. 8—16) hl. A. Augustinus: «Bekenntnisse» v usnje vez. f. — 80 17.) P. Winter: Handbuch der kristl. Religionswissenschaft, 3 zv. f. 1.80 18.) Stund. der Andacht 2 zv. 696 — 680 str. vel. okt. vez. v usnje f. 1.50 19.) Stimmen aus Maria Laach 1880. poln. (pr. c. f. 8.30) — f. 1.20 20.) Bolgeni. Opere scelte 3 zv. vezani f. 1. — 21.) Il protestantismo paragonato col cattolicesimo: 4 debeli zvezki, vezani f. 1.20 — 21.) Mariano R. i Cristinesimo, cattolicesimo e civiltà 1879. (pr. c. 3.60) — f. 1.30 22.) Deutscher Hausschatz 1886 vezan v org. planice f. 3.23 Hrvatska vila III. tečaj 1884 (pr. c. 10 f.) vezana f. 5 24.) Besednik kratkočasen in podučen list za slov. ljudstvo 1871. f. 1.50 — 25.) Tomšić I.: Vrste IV t. 1874 vezan f. 1.80. — 26.) Dr. Hanger H.: Botanischer Unterricht in 150 Lektionen z 834 pod. vez. f. 1.30 27.) Janežič. A. Slovnica slovenska, Celovec 1869 vez. f. — 60. — 28.) Majar M.: Rуска slovnica za Slovence; razprodana! 1.90. — 29.) Poplinski: Grammatik der polnischen Sprache f. 1. — 30.) Dr. Leonhardi: Die neue Zeit 1874 p. c. f. 3) — 80 s. 31.) G. oberti V.: Il G. sultano moderno, 5 vel. zvezkov — samo za 3 pr. c. f. 8. 32.) Dr. C. Czuberka: Wiener Rezeptaschenbuch 1881 1884 (pr. c. f. 3.60) f. 1.80 33.) Dr. Scanzoni: Lehrbuch der Krankheiten der Weiber f. 1.40 34.) Dr. Diegelmann: Uebersicht der Arznei-Mittel 294 str. — 40 s. 34.) Dr. Müller Cl.: Der homöopathische Haus u. Familienarzt f. — 80. vezan.

Kdor bi želel vkupiti katero ali vse te knjige, obrne najse pisмено na naše uredništvo. Kdor jih naroči vsaj za f. 5 udobi jih proste poštnine. Kdor bi pa hotel vkupiti vse, dajo se mu samo za 50 f., koje lahko plača v 10 mesečnih obrokih.

Neizgorljive lepenke za streho

dobivajo se 4 izvrstne baže in po jako nizkej ceni. Tudi sprejema poprave streh in novo pokrivanje 3-12

Paul Hiller & Co., Wien, IV., Favoritenstr. 20.

Najboljši

papir za cigarete

1-36 je pristni

LE HOUBLON

francozki fabrikat Cawleyer in Henryer v Parizu.

Svari se pred ponarejenjem.

Ta papir gorko priporočajo gospodje dr. J. J. Pohl, E. Ludwig, E. Lipmann, profesor kemije na dunajskem vsučišči, radi njegove najboljše kakovosti, radi njegove čistote in zato, ker v njem ni nikake druge zdravju škodljive tvorine.

Pozor: Vsek naj pazi na naslednji podpis:

KLINIK

za spolne in želod-čve bolezni, nastope okuženja i oslabenja možke slabosti, polucije, žgečo voio. močenje postelje, puščanje krvi, zabijte v. de, in za vse bolezni mehurja, groba in živcev. Tudi pismeno po najnovjšem znanstvenem postop. anju z neškodljivimi sredstvi. 11-21-104

C. Streetzel,

specijalni zdravnik Lindan am Bodensee

Išče se služba.

Mladenič 27 let star, absolviran organist, z dobrimi spričevali, zmožen slovenskega, nemškega in hrvatskega, kakor tudi prilčno talijanskega jezika, išče službe, bodi si kakor občinski tajnik ali kakoršno drugo službo ne gledé na plačo. Več se izve pri opravištvu „Edinosti“. 3-3

Ljubljanski Zvon.

Gld. 4.60.

Gld. 2.30. -- Gld. 1.15.

Pri

JULIJU GRIMM,

dežnikar, Barriera Vecchia št. 18 je zelo bogata zaloga solnčnikov za gospe, za jako nizke cene. — Solnčniki za gospe od 90 novč. naprej. — Najnovjši „Entrecots“ za gospe, svilnati in pol svilnati. — Mali dežniki za otroke od 25 novč. naprej. Zaloga dežnikov iz svile, satina, volne in bombaža. Sprejemajo se popravki za jako nizke cene. 80-104

Krojačnica A. Bonné.

trg Sv. Katarine št. 1. 36-10

izdeljuje fine, cene obleke po najzadnjem kroju. (Preseli se 24. avgusta t. l. na Corso št. 4, II. nadstropje, nad uredništvom lista „Il Piccolo“.)

Mlekarska kranjska zadruga

v LJUBLJANI

daje s tem naznanilo, da more postreči s finim namiznim sirom ki se prodaja po sledečih cenah:

Namizni pretolsti sir I. vrste kilo f. 1. „ tolsti „ II. „ „ f. — 80 „ poltolsti „ III. „ „ f. — 60

Namizno izvrstno surovo maslo kilo f. 1.40 Kupcem večjih množin dovoli se primerno znižana cena.

Neizogibljivo!

Takoj delujoče. Uspeh z jamčen. Svak dobije iznos natrag, kod kuga bi moj sigurno djelujući

ROBORANTUM

(sredstvo za bradonast)

bezuspješan ostao. Isto tako sigurno djeluje protiv čelavosti, ispadanja kose, peruti i osedenja Uspeh višeputnim trenjem z jamčen. Originalne boce po 1. for. 50 uć. i boce za probu po 1 for šalje 50-3

J. Grolich u Brnu.

U Trstu samo kod A. Praxmayer, P. Prendini; v Ljubljani Ed. Mahr-u v Gorici lekar C. Cris offoletti, B. Pontoni lekar, A. Hermanek drogar; v Reki lekar J. Gmelner; v Celji Ed. Pellé; v Mariboru J. Martinz; v Gradoli Kaspar Roth, Murplatz 1.

Tamo se može također dobiti Eau de Hebe, iztočno sredstvo ljepote, koje uzdrži svježost i bijeloću puti. Cijena 85 novčića. — Ni sleparija!

Za desinfekciju

karbolno kislino in karbolni prašek se do-12-3 biva po ceni pri Paul Hiller & Co., Wien, IV., Favoritenstr. 20.

Assicurazioni generali.

v Trstu

(duštvo, ustanovljeno leta 1831)

To društvo je raztegnolo svoje delovanje na vse veje zavarovanja, posebno pa: na zavarovanje proti požaru — zavarovanje stekla — zavarovanje proti toči — zavarovanje po morju in po kopnem odpuslanega blaga in zavarovanje na življenje

Društvena glavnica in rezerva dne 31. decembra 1884 f. 31,490.875 83

Premije za poterjati v naslednjih letih f. 21,006.641-33

Glavnica za zavarovanje življenja do 31. decembra 1884. f. 83,174.457-98

Plačana povračila: a) v letu 1884 f. 8,637.596-13

b) od začetka društva do 31. decembra 1884. f. 178,423.338-51

L-tni računi, izkaz dosedaj plačanih odškodovanj, tarife in pogoje za zavarovanja in sploh vsa natančnejša pojasnila se dobe v Trstu u uradu društva: Via della Stazione v lastnej palači. 23-36

SREBRNICO

ozdravlja po najnovjšem načinu profesorja Wilkensonja popolnoma in stalno.

Prospekt zastoj.

Karol Kreikenbaum

6 Braunschweig. 14-52

FILIALE IN TRIESTE

dell' i. r. priv

Stabilimento austr. di Credito

per Commercio ed Industria.

Versamenti in contanti.

Banconote:

2 1/2 % annuo interesse verso preavviso di 4 giorni

2 % „ „ „ „ 8 „

2 % „ „ „ „ 30 „

Napoleoni:

2 1/2 % annuo interesse verso preavviso di 4 giorni

2 % „ „ „ „ 3 mesi

3 % „ „ „ „ 6 „

Banco Giro:

Banconote 2 %, sopra qualunque somma

Napoleoni senza interessi

Assegni

sopra Vienna, Praga, Pest, Brna, Troppavia, Leopoli, Fiume nonché su Agram, Arad, Bolzano, Graz, Hermannstadt, Innsbruck, Klagenfurt, Lubiana, Salisburgo — franco spese.

Acquisti e Vendite

di valori, divise e incasso couponi 1/2 % provvig.

Antecipazioni

sopra Warrants in contanti, interesse da convenirsi.

Mediante apertura di credito a Londra o Parigi 1/2 % provvig. per 3 mesi.

Valeri 5 1/2 % interesse annuo sino l'importo di 1000 per importi superiori da convenirsi.

Depositi in Custodia.

Si accettano in custodia cartedi valore, monete d'oro e d'argento bankonote essere ecc. a condizioni da convenirsi

Trieste, Marzo 1886 21-48

Na obroke! (65-70)

daj pohištvo tapecarije, razno strižno-blogo za obroke, ure vsake vrste

M. Coreni

via della Legna št. 1 P. II.

J. S. IRK

Androna Gusion št. 2 v Trstu

prilporoča veliko zalogo sadja vsake vrste najboljših plemen na drobno in debelo. — Prevzame vsako pošiljatev na deželo, katera se izvrši točno in solidno. 100-33

Kisla voda, kopelišče RADENCE

a vojo jako obilo snarodnih kisel, Goro-dovi p. k. su dokazali, da je ogjenokisla, Litthone pri protu-kih bolečinah najboljša in najgoreje dravilo.

1-36

Valec o Hra ogjenokisla, natron in Litthone je rad-vanska kisel voda k t specifikum pri: preli u, kamni v želi, m hurji n ledvi-čan, zlati žli, bramborci, hrah en, zlati nioi, zlo-čih boleznih in pri kataruh v obca. Kopelji, stanovanja, restavracija restavracija čeno.

Zaloga: F. Plautz v Ljubljani, P. Sollinger via goppa v Trstu, A. Mazzoli v Gorici v Celji in Mariboru.

Najboljša in najcenejša barva za les je

karbolni lak

za vrtno ograje, zagraje, poljska orodja 12-3 itd. itd.

Paul Hiller & Co. in Wien

IV., Favoritenstrasse 20.

Oglas sreče

Za sgoditke jamči država.

Glavni zgodit. event 500.000 marakah.

Poziv na sudjelovanje kod Lutrijskog srećkanja koje garantira Hamburg iz kojeg će se stalno 7 milijuna 222.000 marakah dobiti.

Sgoditci ove unosne novčane utrije, koja sastoji polag naceta od 5 milij 97 000 srećkanja, jesu slijedeći: Najveći sgoditak jest 10-15 event. 500.000 mar.

Premija	marak.	6 sgoditak	5.000
1 sgoditak	300.000	106 sgoditak	3.000
2 sgoditak	100.000	258 sgoditak	2.000
1 sgoditak	50.000	512 sgoditak	1.000
1 sgoditak	25.000	791 sgoditak	500
2 sgoditak	10.000	150 sgod.	300, 200, 150
1 sgoditak	5.000	30950 sgoditak	1.125
2 sgoditak	50.000	7990 sgod.	124, 100, 94
1 sgoditak	30.000	7850 sgod.	67, 10, 70
5 sgoditak	20.000	ukupno	
26 sgoditak	10.000	48.700 sgoditak	

16. juni t. l. stoji: ciele orig. srećka 6 m. ili f. 3.60 a vr. pol " 3 " " 1.80

četvrt " 1/2 " " 90 nvč.

te razpošiljam ove od države zajamčene orig. las srećke (nikakve zabranjena promene) sa vucidbenim nacertom sa državnim grbom uz frankiranu pošiljku svate i u najdalje krajeve. Svaki sudionik dobija u mene nakon svake vucidbe listu sgoditaka badava: — Vucidbeni nacert sa državnim grbom, na kojem se nalaze 6 uložih razdoba sgoditakah polag i razredah razpošiljam unapred i badava 5 15

Izplatu i pošiljku dobivenog novca šalje sam izravno na interesantno uz najstrožiju tajnost.

Svaku kartu može se poslati na putnicom ili porukom lista. Neko se dakle svatko obrati odmah radi brze vucidbe i to svakako do

16. junija tekuće godine pouzda

na Samuel Heckscher-a senr. bankir i njanja sinica u Hamburgu.

Na deželo se pošlje na zahtevu cenik se slikami prost poštine.

Najveća zaloga tovarne pohištva IGNACIJA KRON iz Dunaja,

povsod poznane zarad dobrega okusa, dobrote in nizkih cen nahaja se v TRSTU. Via del Teatro 1 (Tergesteo.)